

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: **מדיד : למדוד** -

היחס : המילה **מדיד** מתארת משהו שאפשר **למדוד** אותו.

המילה **ב'** מתארת משהו שאפשר **א'** אותו.

תשובה (1): שמיש : להשתמש. האם המילה **שמיש** מתארת משהו **להשתמש** בו? כן.

תשובה (2): תקין : לתקן. האם המילה **תקין** מתארת משהו שאפשר **לתקן** אותו? לא. המילה **תקין** מתארת משהו שאין צורך **לתקן**.

תשובה (3): פעיל : לפעול. האם המילה **פעיל** מתארת משהו שאפשר **לפעול** אותו? לא. המילה **פעיל** מתארת מישהו אקטיבי, שנוהג **לפעול**.

תשובה (4): חמים : לחמם. האם המילה **חמים** מתארת משהו שאפשר **לחמם** אותו? לא. המילה **חמים** מתארת משהו חם במקצת, **ולחמם** זה להפוך משהו לחם.

תשובה (1).

2. השאלה: **פחד : בעתה** -

היחס : משמעות המילה **בעתה** היא **פחד** גדול ופתאומי. (בעתה = אימה המעוררת רתיעה/בהלה גדולה).

ל-א' ו-ב' יש משמעות דומה אבל **ב'** יותר קיצונית ופתאומית.

תשובה (1): אשמה : חרטה. האם **לאשמה** ו**חרטה** יש משמעות דומה אבל **חרטה** יותר קיצונית ופתאומית? לא. **חרטה** היא תחושת צער שלעיתים נובעת מתחושת **אשמה**.

תשובה (2): מצוקה : שוועה. האם **למצוקה** ו**שוועה** יש משמעות דומה אבל **שוועה** יותר קיצונית ופתאומית? לא. **שוועה** זו פעולה שמבצע מישהו הנמצא **במצוקה** גדולה. (שוועה = זעקה, קריאה גדולה לעזרה)

תשובה (3): כעס : חרון. האם **לכעס** ו**חרון** יש משמעות דומה אבל **חרון** יותר קיצונית ופתאומית? כן. (חרון = כעס גדול)

תשובה (4): ייאוש : תוחלת. האם **לייאוש** ו**תוחלת** יש משמעות דומה אבל **תוחלת** יותר קיצונית ופתאומית? לא. **לייאוש** ו**תוחלת** יש משמעות הפוכה. (תוחלת = תקווה)

תשובה (3).

3. השאלה: **בית** : כתובת -

היחס : כתובת נותנת לנו מידע מדויק בנוגע למיקום הבית.
ב' נותנת לנו מידע מדויק בנוגע למיקום הא'.

תשובה (1): מדינה: המנון. האם **המנון** נותן לנו מידע מדויק בנוגע למיקום המדינה? לא. **המנון** הוא שיר המבטא נאמנות לערכי המדינה.

תשובה (2): נהג: רישיון נהיגה. האם **רישיון נהיגה** נותן לנו מידע מדויק בנוגע למיקום הנהג? לא. **רישיון נהיגה** מאשר את זכותו של הנהג לבצע את פעולת הנהיגה, אומנם הוא נותן את פרטיו האישיים אך אין זו מטרתו של רישיון הנהיגה.

תשובה (3): חוזה: חתימה. האם **חתימה** נותנת לנו מידע מדויק בנוגע למיקום החוזה? לא. **חתימה** היא אישור על קבלה והסכמה לתנאי החוזה.

תשובה (4): יום: תאריך. האם **תאריך** נותן לנו מידע מדויק בנוגע למיקום היום? כן.

תשובה (4).

4. השאלה: **דלק** : תפס -

היחס : אם מישוה **דלק** אחרי האחר ניסה לבצע הפעולה **תפס**. (דלק = רדף),
רץ כדי להשיג אדם אחר)
מי שא' אחרי משהו ניסה לבצע את הפעולה ב'.

תשובה (1): חקר: גילה. האם מי ש**חקר** משהו ניסה לבצע את הפעולה **גילה**? כן. חקר נועד כדי להגיע לגילוי.

תשובה (2): נרדם: הקיץ. האם מי ש**נרדם** אחרי האחר ניסה לבצע את הפעולה **הקיץ**? לא. **נרדם** זה התחיל לישון וה**קיץ** זה הפסיק לישון.

תשובה (3): הרשיע: העניש. האם מי ש**הרשיע** אחרי האחר ניסה לבצע את הפעולה **העניש**? לא. הפעולה **הרשיע** זו פעולה שנותנת סמכות לאחר לבצע את הפעולה **העניש** על מישוה שלישי.

תשובה (4): התגונן: נפגע. האם מי ש**התגונן** אחרי משהו ניסה לבצע את הפעולה **נפגע**? לא. מי ש**התגונן** ניסה למנוע מצב שבו הוא עצמו **נפגע**.

תשובה (1).

5. השאלה: **גבעול** : זר -

היחס : **גבעול** זה חלק מפרח, **זר** הוא אוסף של פרחים מאוגדים יחדיו.
א' זה חלק מחלק של ב'.

תשובה (1): ארון: ריהוט. האם **ארון** זה חלק מחלק של **ריהוט**? לא. **ארון** זה סוג של רהיט, ו**ריהוט** זה שם כולל לכלל הרהיטים.

תשובה (2): כבשה: עדר. האם **כבשה** היא חלק מחלק של **עדר**? לא. **כבשה** היא חלק **מעדר**.

תשובה (3): ענף: עץ. האם **ענף** הוא חלק מחלק של **עץ**? לא. **ענף** הוא חלק **מעץ**.

תשובה (4): סיפון: צי. האם **סיפון** הוא חלק מחלק של **צי**? כן. **סיפון** הוא חלק מאונייה, ו**צי** זה אוסף אוניות השטות יחדיו. (צי = שיירה של אוניות)

תשובה (4).

6. השאלה: "בחפץ לב": לסרב -

היחס: מי שעונה לאחר "בחפץ לב" אומר זאת כדי להדגיש שאינו מתכוון לסרב, אלא להפך. הוא עושה את הדברים ברצון רב. (בחפץ לב = ברצון רב) מי שעונה לאחר א' אומר זאת כדי להדגיש שאינו מתכוון ב'.

תשובה (1): "סייג לחכמה – שתיקה": לדבר. האם מי שעונה לאחר "סייג לחכמה – שתיקה" אומר זאת כדי להדגיש שאינו מתכוון לדבר? לא. "סייג לחכמה – שתיקה" זה מה שעונה אדם חכם שאינו צריך לדבר ולהתפאר על היותו חכם. (סייג לחכמה – שתיקה = החכם אינו צריך להתפאר בחוכמתו)

תשובה (2): "לא יאמן": להאמין. האם מי שעונה לאחר "לא יאמן" אומר זאת כדי להדגיש שאינו מתכוון להאמין? לא. מי שעונה לאחר "לא יאמן" אומר זאת כדי להדגיש שקשה לו להאמין.

תשובה (3): "לא היה ולא נברא": לאשר. האם מי שעונה לאחר "לא היה ולא נברא" אומר זאת כדי להדגיש שאינו מתכוון לאשר? כן. הוא מכחיש את הדברים בתוקף.

תשובה (4): "לא יקום ולא יהיה": להתקיים. האם מי שעונה לאחר "לא יקום ולא יהיה" אומר זאת כדי להדגיש שאינו מתכוון להתקיים? לא. מי שעונה לאחר "לא יקום ולא יהיה" אומר זאת כדי להדגיש שאינו מסכים לאפשר לדבר אחר להתקיים. (לא יקום ולא יהיה = הדבר הזה לא יקרה)

תשובה (3).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. נבדוק את התשובות המוצעות עד שנקבל משפט הגיוני:

תשובה (1): עורכת כתב העת המדעי ספגה קיתונות של ביקורת מד"ר אורן על שלא נמנעה מלפרסם את מאמרו של ריצ'רדסון. לטענת אורן, אין כל יסוד מדעי לרעיונותיו של ריצ'רדסון, ולכן מן הראוי היה למנוע מן המאמר לראות אור בכתב עת המקפיד על אמות מידה מדעיות.

במשפט הראשון מבקר ד"ר אורן את עורכת כתב העת המדעי על שפרסמה את מאמרו של ריצ'רדסון, ובמשפט השני הוא מסביר שמכיוון שרעיונותיו של ריצ'רדסון אינם מגובים מבחינה מדעית לא ראוי היה לפרסמם. מכיוון שאין סתירה בין שני המשפטים זו התשובה הנכונה. אין צורך לבדוק גם את שאר התשובות.

תשובה (1).

8. נבדוק את התשובות המוצעות עד שנקבל משפט הגיוני:

תשובה (1): בעוד מחיריהם של מצרכי היסוד לא השתנו, מחירי הממתקים ירדו מאוד בשנה האחרונה. שלא כבימים עברו, שבהם היו מחיריהם של הממתקים שווים לכל נפש, היום רבים יכולים להרשות לעצמם לקנות אותם.

במשפט הראשון נכתב שבשונה ממחיריהם של מצרכי היסוד שלא השתנו, מחירי הממתקים דווקא ירדו. במשפט השני נכתב שבניגוד לעבר (שלא כבימים עברו) אז רבים יכלו להרשות לעצמם לרכוש ממתקים (הם היו שווים לכל נפש), היום רבים יכולים להרשות לעצמם לרכוש אותם. מכיוון שהמשפט השני אינו הגיוני, ולא מתקיים ניגוד בין שני חלקיו, המשפט אינו הגיוני והתשובה נפסלת.

תשובה (2): בעוד מחיריהם של מצרכי היסוד לא השתנו, מחירי הממתקים ירדו מאוד בשנה האחרונה. שלא כבימים עברו, שבהם היו מחיריהם של הממתקים יקרים במיוחד, היום רבים אינם יכולים להרשות לעצמם לקנות אותם.

במשפט הראשון נכתב שבשונה ממחיריהם של מצרכי היסוד שלא השתנו, מחירי הממתקים דווקא ירדו. במשפט השני נכתב שבניגוד לעבר (שלא כבימים עברו) אז מחירי הממתקים היו יקרים במיוחד, היום רבים לא יכולים להרשות לעצמם לרכוש אותם. מכיוון שהמשפט השני אינו הגיוני, ולא מתקיים ניגוד בין שני חלקיו (בעבר המחירים היו יקרים וגם היום רבים לא יכולים לרכוש אותם) המשפט אינו הגיוני וגם תשובה זו נפסלת.

תשובה (3): בעוד מחיריהם של מצרכי היסוד לא השתנו, מחירי הממתקים עלו מאוד בשנה האחרונה. שלא כבימים עברו, שבהם היו מחיריהם של הממתקים נמוכים יחסית, היום רבים יכולים להרשות לעצמם לקנות אותם.

במשפט הראשון נכתב שבשונה ממחיריהם של מצרכי היסוד שלא השתנו, מחירי הממתקים דווקא עלו. במשפט השני נכתב שבניגוד לעבר אז מחירי הממתקים היו נמוכים יחסית, היום רבים יכולים להרשות לעצמם לרכוש אותם. אם מחירי הממתקים עלו עלינו לצפות שרבים לא יוכלו להרשות לעצמם לקנות אותם, אך נכתב שדווקא היום רבים יכולים להרשות לעצמם לקנות אותם. גם תשובה זו נפסלת.

מכיוון שפסלנו שלוש תשובות ניתן לסמן כבר עכשיו את תשובה (4) אך לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה:

תשובה (4): בעוד מחיריהם של מצרכי היסוד לא השתנו, מחירי הממתקים עלו מאוד בשנה האחרונה. שלא כבימים עברו, שבהם היו מחיריהם של הממתקים שווים לכל נפש, היום רבים אינם יכולים להרשות לעצמם לקנות אותם. מחירי הממתקים עלו, ולכן בניגוד לעבר רבים אינם יכולים לרכוש אותם.

קיבלנו משפט הגיוני, ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

9. נבדוק את התשובות המוצעות עד שנקבל משפט הגיוני:

תשובה (1): אף שבדרך כלל תמיר בז לרגשות, הוא שמח לגלות שסרט זה עורר בו רגשות עזים, ועם זאת, לטענתו, מומלץ לצפות בו.

בחלק הראשון של המשפט נכתב שלמרות שתמיר לרוב נגד רגשות הוא שמח מהעובדה שהתרגש מהסרט. בחלק השני של המשפט נכתב ש"עם זאת" הוא ממליץ לצפות בו. העובדה שתמיר ממליץ לצפות בסרט לא נוגדת את הנאתו מהסרט, ולכן המשפט שהתקבל אינו הגיוני. התשובה נפסלת.

תשובה (2): אף שבדרך כלל תמיר נוטה לרגשות, סרט זה לא עורר בו רגשות עזים, ואף על פי כן, לטענתו, אין זו סיבה שלא לצפות בו.

בחלק הראשון של המשפט נכתב שלמרות שתמיר בדרך כלל נוטה לרגשות הסרט לא עורר בו רגשות. בחלק השני של המשפט נכתב ש"עם זאת" הוא טוען כי מומלץ לצפות בו. כלומר, למרות שהסרט לא עורר בתמיר רגש הוא ממליץ לצפות בו. קיבלנו משפט הגיוני ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

10. בתחילת הפסקה נכתב שבלוך אינו שותף לטענה כי יש לחקור את התקופה המודרנית על מנת להבין את החברה בה אנו חיים. בהמשך ממחיש בלוך את דבריו באמצעות הדוגמה הבאה: אין להסיק מהעובדה שהירח קרוב יותר לכדור הארץ מאשר השמש, שהירח משפיע על כדור הארץ יותר מהשמש.

נקשר בין הדוגמה לטענתו של בלוך: כפי שלא ניתן להסיק שהירח משפיע יותר מהשמש רק בגלל שהוא קרוב יותר לכדור הארץ, כך לא ניתן להבין את החברה באמצעות חקר התקופה המודרנית רק מפני שהיא קרובה יותר לזמננו מבחינה כרונולוגית. אם כך, בלוך משווה בדבריו את התקופה המודרנית לירח הקרוב לכדור הארץ ואת העבר לשמש הרחוקה.

תשובה (3).

11. לפנינו שאלת סידורים בה נתונים לנו מספר כללים הנוגעים לאופן שבו יש לסדר ספרים על מדף בספרייה, ואנו מתבקשים להסיק מהם מי מהספרים שבתשובות ימוקם במקום השמאלי ביותר. נשתמש בכללים כדי לסדר באמצעותם את הספרים שבתשובות. הכלל הראשון קובע כי יש לסדר את הספרים בסדר אלפביתי מימין לשמאל. כלומר, ספר האומנות יהיה הימני ביותר, לאחריו ספר הבוטניקה, וספרי הביולוגיה יהיו בצד שמאל של המדף. כדי לקבוע מי מספרי הביולוגיה יהיה השמאלי ביותר נשתמש בכלל לפיו בכל תחום דעת, הספרים מסודרים בסדר אלפביתי לפי שם המחבר. מכאן שהספר הביולוגיה של ריקליס יהיה משמאל לזה של נבאר, וזהו הספר השמאלי ביותר.

תשובה (3).

12. נתבקשנו למצוא בתשובות תהליך שמדגים את טענתו של ד"ר לבון. לכן, עלינו לתמצת את טענתו בטרם ניגש אל התשובות המוצעות.

בתחילת הפסקה נכתב שלפי לבון, מנהגים עממיים עוברים תהליך אבולוציוני שנקרא ספציפיקציה. הם נעשים מסוימים יותר ויותר, ועם הזמן מקבלים אופי ייחודי בכל קהילה או משפחה. בסופו של תהליך, המנהג הופך לסממן המבדל קהילות ומשפחות אחת מהשנייה.

נסכם את טענתו של לבון: **מנהג נעשה מסוים יותר עד שהוא מבדל משפחות וקהילות.**

כעת נבדוק את התשובות ונחפש מנהג שנעשה מסוים עד שמבדל בין משפחות וקהילות.

תשובה (3) לפיה **בימינו כל קהילה יהודית מקפידה על מנהגי הדלקת נרות חנוכה מפורטים וקבועים משלה, אף שבתחילה לא היו הוראות מפורטות בעניין זה מתאימה.**

תשובה (3).

13. לפנינו שאלת מחקרים. בתחילת הפסקה נכתב כי רוב הגברים שנרשמו לדוקטורט התקבלו ורק מיעוט מהנשים שנרשמו התקבלו. ואולם, בהמשך נכתב כי מבדיקה שנערכה, עולה כי אחוז המתקבלים לדוקטורט מתוך הגברים המועמדים שווה לאחוז המתקבלות לדוקטורט מתוך הנשים המועמדות. עלינו למצוא עובדה שעשויה להסביר את הנתונים. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): לפי עובדה זו רוב הגברים נרשמו למחלקות שקל להתקבל אליהן, ורוב הנשים - למחלקות שקשה להתקבל אליהן. אם מרבית הגברים נרשמו למחלקות שקל להתקבל אליהן ואילו מרבית הנשים נרשמו למחלקות שקשה להתקבל אליהן, זה מסביר את העובדה שרוב הגברים שנרשמו לדוקטורט התקבלו ואילו רק מיעוט מהנשים שנרשמו התקבלו. זו התשובה הנכונה מצאנו את התשובה הנכונה אך לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות ונפסול אותן:

תשובה (2): לפי עובדה זו רוב הגברים נרשמו למחלקות שקשה להתקבל אליהן, ורוב הנשים - למחלקות שקל להתקבל אליהן. נתון זה אינו מתיישב עם העובדה שרוב הנשים לא התקבלו ואילו רוב הגברים כן. התשובה נפסלת.

תשובה (3): לפי עובדה זו לכל אחת מהמחלקות נרשמו מספר שווה של גברים ושל נשים. נתון זה אינו מסביר מדוע התקבלו יותר גברים מנשים כאשר נתון שאחוז המתקבלים זהה לאחוז המתקבלות. גם תשובה זו נפסלת.

תשובה (4): לפי עובדה זו רוב הגברים ורוב הנשים נרשמו לאותן מחלקות. נתון זה לא מסביר מדוע יותר גברים התקבלו מנשים. גם תשובה זו נפסלת.

תשובה (1).

14. נסכם בקצרה את הפסקה ולאחר מכן נבדוק איזו מהטענות שבתשובות נובעת ממנה. בתחילת הפסקה נכתב כי במעיים של בני האדם יש אוכלוסייה גדולה של חיידקים "ידידותיים" ההכרחיים לתפקודם התקין של המעיים. לאחר מכן נכתב כי מדענים טוענים שגם אם מוצרי מזון מסוימים מועשרים בחיידקים כאלה, לרוב בני האדם אין טעם לצרוך אותם. הם מסבירים את טענתם בכך שרוב החיידקים הידידותיים הנמצאים במוצר כזה לא מצליחים לשרוד את המעבר בקיבה בדרכם למעיים, וגם המעט שכן זניחים בהשוואה למספר החיידקים הכולל במעי של **אדם בריא**, ועל כן רק מי שסובל מחוסר של ממש בחיידקי מעי ידידותיים יכול להפיק תועלת ממוצרים אלו.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות ונחפש טענה שנובעת מהפסקה:

תשובה (1): בפסקה אמנם נכתב שמוצרים פרוביוטיים מועילים בעיקר לאלו הסובלים מחוסר של ממש בחיידקי מעי ידידותיים, אך לא ניתן להסיק ממנה מכך כי החיידקים שבמוצרים הפרוביוטיים שורדים בקיבתם של אנשים הסובלים מחוסר בחיידקי מעי ידידותיים יותר מכפי שהם שורדים בקיבתם של אנשים בריאים. התשובה נפסלת.

תשובה (2): בפסקה נטען כי מוצרים פרוביוטיים כמעט ואינם מועילים לאדם בריא, אך לא נטען בה כי צריכתם עלולה להזיק לו. גם תשובה זו נפסלת.

תשובה (3): הטענה שצריכת מוצרים פרוביוטיים יכולה להגדיל את מספר החיידקים הידודתיים במעינים משתמעת מהפסקה. לאדם בריא השינוי במספרם יהיה זניח, ולאדם הסובל ממחסור הוא יכול להיות משמעותי. זוהי התשובה הנכונה.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את תשובה (4):

תשובה (4): בפסקה נטען שצריכת מוצרים פרוביוטיים כמעט ואינה מועילה לאדם בריא, אך לא נטען בה שהחיידקים הידודתיים במעינים מועילים פחות מכפי ששם מרמז. גם תשובה זו נפסלת.

תשובה (3)

15. בשאלה זו מופיע ציטוט מתוך הקדמה לספרו של הרב מנחם הירשמן, ואנו מתבקשים להבין איזו טענה הוא בא להדוף. נקרא את הפסקה וננסה לשער באיזו טענה מדובר בטרם ניגש אל התשובות המוצעות.

בתחילת הפסקה מסביר הרב שהספר עוסק ביהדות כפי שהשתקפה בכתיבה של אבות הכנסייה הנוצרית בעולם העתיק, וטוען שמדובר בנקודת ראות שאין להתעלם ממנה. בהמשך הוא מרחיב ומוסיף שהסיבה לכך היא שחיי היהודי ותורתו היו שלובים תמיד בחייהם ובתרבותם של העמים שחי איתם, דבר הנכתב גם במקורות.

אם כן, ניתן לשער כי הצורך של הרב להסביר את החשיבות של חקר היהדות דרך כתבי הכנסייה הנוצרית באה להדוף את הטענה כי אין לחקור את היהדות דרך הנצרות. כעת נפנה אל התשובות ונחפש תשובה ברורה דברים אלו:

תשובה (1): לפי תשובה זו אין זה ראוי לבחון את כתבי אבות הכנסייה הנוצרית מנקודת ראות יהודית בלבד, ויש לבחון אותם גם מנקודות מבט אחרות. הרב מסביר בפסקה מדוע יש לחקור את היהדות דרך הכתבים הנוצריים, אך אינו מתייחס לחקר כתבי אבות הכנסייה הנוצרית מנקודת ראות יהודית. מכאן שטענה זו אינה נהדפת בפסקה, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): לפי תשובה זו חקר ההשקפה הנוצרית על היהדות אינו הולם את ערכי המסורת היהודית. טענה זו אכן נהדפת בפסקה שכן הרב מסביר בה מדוע חשוב לחקור את היהדות דרך הכתבים הנוצריים, ואף מביא מהמקורות סימוכין לדבריו. זו התשובה הנכונה.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות:

תשובה (3): לפי תשובה זו אין טעם לכתוב על היהדות כפי שהשתקפה ביצירות נוצריות, אלא אם כן קיימו כותביהן קשר הדוק עם יהודים. דבריו של הרב אמנם נותנים מענה לחלק הראשון של התשובה, אך אין בהם התייחסות למצבים שבהם יש להתייחס לכתבי הנצרות. גם תשובה זו נפסלת.

תשובה (4): לפי תשובה זו תיאור היהדות במנותק מן התרבויות שלצידן ובתוכן התקיימה מצייר תמונה חלקית בלבד שלה. זהו סיכום דבריו של הרב, שמסביר מדוע חשוב לחקור את היהדות גם דרך הכתבים הנוצריים. לא נתבקשנו למצוא את טענתו של הרב, אלא דווקא את הטענה אותה ניסה להדוף. לכן גם תשובה זו נפסלת.

תשובה (2)

16. נקרא את הפסקה וננסה לסכם במילים שלנו מהי הסכנה שהכותב מתריע מפניה בטרם ניגש אל התשובות המוצעות.

בתחילת הציטוט נכתב שאם בית המשפט יוכל לפסוק שפעולה הייתה בלתי חוקית משום שלהשקפתו היא בלתי מוסרית, הדבר עלול להתפרש גם בכיוון ההפוך – כשיפסוק שפעולה כלשהי הייתה חוקית אנשים עלולים להסיק מכך שהפעולה עומדת בסף מינימלי של מוסר. בהמשך הציטוט מוסיפים כי החשש הוא שקביעה של בית המשפט שפעולה מסוימת חוקית, למרות היותה בלתי מוסרית, עלולה לשכך את המחאה הציבורית המתבקשת נוכח פעולה בלתי מוסרית.

תשובה (1) לפיה החשש הוא ש"המחאה הציבורית נגד פעולה בלתי מוסרית כלשהי תגווע, מכיוון שבית המשפט יקבע שהיא פעולה חוקית ולכן היא תיחשב לפעולה העונה על דרישות המוסר", היא התשובה הנכונה.

תשובה (4)

17. נסכם בקצרה את הפסקה בטרם ניגש אל התשובות המוצעות. בתחילת הקטע נכתב שבעבר סברו החוקרים כי רק יונקים עם מוח גדול מסוגלים לבטא תחושת אבל. בהמשך מסבירים שממצאים חדשים מראים כי מוחם הגדול של יונקים מסוימים אמנם מאפשר להם להביע תחושת אבל בדרכים מורכבות במיוחד, אך הגורם המרכזי הקובע אם פרט יוכל להביע אבל בדרך כלשהיא הוא מידת היכולת שלו ליצור מערכת יחסים קרובה וממושכת. נסכם: היכולת ליצור מערכת יחסים קרובה היא הגורם המרכזי הקובע אם פרט יוכל להביע אבל בדרך כלשהיא, ומוח גדול מאפשר להביע אותו בדרכים שונות ומגוונות. כעת נבדוק את התשובות המוצעות ונחפש טענה שמשמעת מן הפסקה:

תשובה (1): בפסקה אין כלל התייחסות לגורמים המשפיעים על היכולת ליצור מערכות יחסים קרובות וממושכות, ולכן הטענה לפיה כישורי חשיבה מפותחים **עומדים בבסיס היכולת** ליצור מערכות יחסים קרובות וממושכות אינה עולה מהפסקה. התשובה נפסלת.

תשובה (2): בפסקה נטען כי היכולת של בעל חיים כלשהו להביע אבל כלשהו תלויה ביכולתו לבנות מערכות יחסים, אך גם שמח גדול הוא זה שמאפשר להביע את האבל בדרכים מורכבות במיוחד. מכאן שהטענה לפיה מינים של בעלי חיים שאינם יונקים בעלי מוח גדול מסוגלים להביע את אבלם בדרכים מורכבות במיוחד אינה עולה מהפסקה. גם תשובה זו נפסלת.

תשובה (3): לא משתמע מהפסקה שההנחה שיונקים בעלי מוח גדול הם היחידים שיכולים ליצור מערכות יחסים קרובות וממושכות הייתה מבוססת על הסברה שם היחידים שמסוגלים להביע אבל. לכן, גם תשובה זו נפסלת.

פסלנו שלוש תשובות ולכן תשובה (4) בהכרח נכונה, אך לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה:

תשובה (4): לפי הפסקה יש מינים של בעלי חיים שאינם יונקים בעלי מוח גדול המסוגלים ליצור מערכות יחסים קרובות וממושכות. לכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

18. בשאלה זו עלינו להשלים משפט בצורה הטובה ביותר בהתאם לפסקה הראשונה. בתחילת הפסקה מתואר מאדים ככוכב לכת שהאטמוספירה הדלילה שלו והטמפרטורות הנמוכות השוררות בו **אינן מאפשרות** קיום של צורות חיים מורכבות, אך התנאים השוררים על פניו **עשויים להתאים** ליצורים מיקרוסקופיים פשוטים. מכאן ניתן להסיק שיצורים מיקרוסקופיים פשוטים **עשויים להתקיים** בתנאים של אטמוספירה דלילה וטמפרטורות נמוכות, ואילו צורות חיים מורכבות **אינן יכולות להתקיים בהן**.

תשובה (1).

19. נפנה אל הפסקה השנייה ונחפש בה תשובה לשאלה מדוע גילוי המתאן באטמוספירה של מאדים עורר עניין רב, בטרם ניגש אל התשובות המוצעות. בתחילת הפסקה השנייה נכתב: "ממצא חשוב מן השנים האחרונות העשוי להעיד שאכן יש חיים במאדים ובטיטן הוא נוכחות מתאן באטמוספירות שלהם". כלומר, גילוי המתאן באטמוספירה של מאדים **עשוי לתמוך באפשרות שבמאדים יש חיים**.

תשובה (2).

20. נפנה אל הפסקה השלישית ונחפש בה תשובה לשאלה מדוע נראה שמקורו של המתאן במאדים אינו בפגיעת שביט בטרם ניגש אל התשובות המוצעות. בשורות 19-21 נכתב: "גם פגיעת שביט במאדים הייתה עשויה לספק לו מתאן, אך בתוך כמה חודשים הוא היה מתפזר באטמוספירה באופן אחיד - ומצפיות עולה שלא כך הדבר". כלומר, העובדה שמתצפיות עולה כי המתאן לא מתפזר באטמוספירה מאופן אחיד מעידה על כך שמקורו של המתאן אינו מפגיעת שביט.

תשובה (3).

21. נסיים לקרוא את הפסקה השלישית ולאחר מכן נחפש בתשובות טענה העולה ממנה בנוגע לעובדת הימצאותם של מימן ופחמן במאדים. בשורות 23-24 נכתב על מימן ופחמן - "הם גם החומרים הדרושים לפעילותם של מתאנוגנים, ומכאן שהימצאותם במאדים תומכת בהסבר הביולוגי לא פחות מבהסבר הגאולוגי". כלומר, **היא מתיישבת הן עם ההסבר הביולוגי להימצאות המתאן במאדים והן עם ההסבר הגאולוגי.**

תשובה (4).

22. נקרא את הפסקה האחרונה ונחפש בה מידע על האפשרות שלמתאן במאדים ובטיטן מקור ביולוגי. בתחילת הפסקה נכתב: "גם באשר לטיטן, המקורות הסבירים יותר למתאן הם תהליכי סרפנטיניזציה ופעילות מתאנוגנים. **אבל לגביו (לגבי טיטן) ההסבר הביולוגי פחות סביר מלגבי מאדים...**". ממשפט זה נסיק כי הסבירות שלמתאן במאדים מקור ביולוגי גבוהה מן הסבירות שלמתאן בטיטן מקור ביולוגי.

תשובה (1).

23. נסיים לקרוא את הקטע וניגש נבדוק את התשובות המוצעות. בשורות 27-30 נכתב: "מדענים אחדים... מציעים תאוריה מרתקת: ייתכן שבכל זאת יש חיים בטיטן, אך היצורים החיים אינם מייצרים מתאן אלא צורכים אותו – בדומה לבעלי החיים ולבני האדם, הצורכים מים שמספק להם מחזור המים.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): לפי תשובה זו גילוי 'מחזור המתאן' הוכיח שבטיטן יש מתאנוגנים, ואילו לפי הקטע גילוי המתאנוגנים הוא גילוי חדש לגבי הכוכב.

תשובה (2): לפי תשובה זו גילוי 'מחזור המתאן' תרם לפיתוח התאוריה שבטיטן חיים יצורים הצורכים מתאן. בפסקה האחרונה (שורות 27-30) אכן מתוארת תאוריה לפיה ייתכן שהיצורים בטיטן צורכים מתאן כפי שהיצורים בכדור הארץ צורכים מים שמקורם במחזור המים, תאוריה אשר מתבססת על 'מחזור המתאן' הדומה למחזור המים של כדור הארץ שהתגלה בטיטן. מכאן שזו התשובה הנכונה.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות:

תשובה (3): לפי תשובה זו גילוי 'מחזור המתאן' סתר את הסברה שמקורו של המתאן בטיטן הוא בתהליכי סרפנטיניזציה. טענה זו אינה נובעת מהקטע, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (4): לפי תשובה זו גילוי 'מחזור המתאן' החליש את הטענה שמתאנוגנים לא היו מצליחים לייצר מתאן בכמות המצויה בטיטן, בעוד שלפי הקטע גילוי 'מחזור המתאן' אינו משפיע עליהם כלל. גם תשובה זו נפסלת.

תשובה (2).